

Ķēniņa dāvana

Latviešu tautas pasaka
Andras Otto ilustrācijas

Reiz dzīvoja vecītis un vecenīte. Kādu rītu vecītis tīra pagalmu, atrod auzu graudiņu, dod to vecenītei un saka: „Izžāvē šo graudiņu, samal miltos, izvāri putriņu,

aiznesīšu to ķēniņam, varbūt dabūšu kādu dāvanu.”

Labi. Vecenīte izžāvē krāsns augšā graudiņu, samaļ to dzirnaviņās miltos, izvāra putriņu gardu gardo. Vecītis aiznes putriņu ķēniņam. Ķēniņš ēd putriņu, slavē par gardu un iedod vecītim zelta olu. Vecītis ar zelta olu iet uz māju un satiek zirga ganu. Zirga gans vaicā:

„Kur biji, vectētiņ?”

„Biju pie ķēniņa,
aiznesu tam auzu
putriņu.”

„Ko ķēniņš tev
iedeva?”

„Zelta olu.”

„Dod man to olu un
ņem manu zirgu. Tad tev
nekad nebūs jāiet
kājām.”

„Labi!” vecītis iesaucas un apmaina olu
pret zirgu.

Nu vecītis sēžas zirgam mugurā un jāj pa
ceļu. Jāj un jāj. Satiek govju ganu. Govju
gans vaicā:

„Kur biji,
vectētiņ?”

„Biju pie ķēniņa,
aiznesu tam auzu
putriņu.”

„Ko ķēniņš tev iedeva?”

„Zelta olu.”

„Kur palika ola?”

„Apmainīju pret zirgu.”

„Zini ko? Dod man to zirgu, ņem tu govi. Tad tev aizvien būs piens.”

„Labi!” vecītis iesaucas un apmaina zirgu pret govi. Vecītis izslauc govi, padzeras pienu, tad iet tālāk. Iet un iet. Satiek cūkganu. Cūkgans vaicā:

„Kur biji, vectētiņ?”

„Biju pie ķēniņa, aiznesu tam auzu putriņu.”

„Ko ķēniņš tev iedeva?”

„Zelta olu.”

„Kur palika ola?”

„Apmainīju pret zirgu.”

„Kur zirgs palika?”

„Apmainīju pret govi.”

„Zini ko? Dod man to govi, es tev došu cūku. Tad tev mājā netrūks gaļas.”

„Labi!” vecītis iesaucas un apmaina govi pret cūku.

Vecītis nogriež no ceļmalas krūma stibiņu un dzen cūku uz mājām. Iet un iet. Ceļā satiek zēnu, kas ar spieķi dzenā bumbu. Zēns vaicā:

„Kur biji, vectētiņ?”

„Biju pie ķēniņa, aiznesu tam auzu putriņu.”

„Ko ķēniņš tev iedeva?”

„Zelta olu.”

„Kur palika ola?”

„Apmainīju pret zirgu.”

„Kur zirgs palika?”

„Apmainīju pret govi.”

„Kur govys palika?”

„Apmainīju pret
cūku.”

„Zini, vectētiņ,
dod man to cūku un
ņem manu spieķi. Tas
visur noder. Var sist
naglām, var sist
ļaudarim.”

„Labi!” vecītis
iesaucas un
apmaina cūku pret
spieķi. Paņēmis
spieķi, vecītis veicīgi
soļo uz māju. Nonāk mājās, satiek vecenīti.
Vecenīte vaicā:

„Vai ķēniņš ēda auzu putriņus?”

„Jā, ēda!” vecītis iesaucas. „Slavēja par
ļoti gardu!”

„Ko ķēniņš tev iedeva?”

„Zelta olu.”

„Kur palika ola?”

„Apmainīju pret zirgu.”

„Kur zirgs palika?”

„Apmainīju pret govī.”

„Kur govīs
palika?”

„Apmainīju pret
cūku.”

„Kur cūka
palika?”

„Apmainīju pret
spieķi.”

Vecenīte
sodusmojas, izrauj
spieķi vecītim no
rokām un nu tik
vico tam pa

muguru, sacīdama: „Še tev, rakars, par
ķēniņa dāvanu! Še tev, rakars, par ķēniņa
dāvanu! Kur tev galva bija, ka mainīji?”

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: *Ķēniņa dāvana*

Autori: *Latviešu tautas pasaka*

Ilustrators: *Andra Otto*

Līmenis

LIX: 26

Valodas līmenis: A2

Piemērotais vecums: 3.-6. klase

Tēli un nozīmīgi priekšmeti

Vecītis / Vectētiņš

Vecenīte

Ķēniņš

Zirga gans

Govju gans

Cūku gans

Zēns

Zelta ola

Vārdu saraksts

Pamata vārdu krājums

cūka	<i>pig</i>
dāvana	<i>gift</i>
govs	<i>cow</i>
izraut	<i>to grab out of</i>
putra / putriņa	<i>porridge</i>
sadusmoties	<i>to become angry</i>
zirgs	<i>horse</i>

Paplašinātais vārdu krājums

apmainīt	<i>to swap, trade, exchange</i>
auzu graudiņš	<i>a grain of oats</i>
ceļmala	<i>the side of the road</i>
dzirnavas / dzirnaviņas	<i>small mill</i>
dzīt	<i>to drive (as animals)</i>
garda	<i>delicious</i>
iesaukties	<i>to exclaim</i>
izslaukt govi	<i>to milk a cow</i>
izvārīt putriņu	<i>to make porridge</i>
izzāvēt	<i>to dry</i>
krāsns	<i>oven</i>
krūms	<i>bush</i>
ļaundaris	<i>evil-doer</i>
nagla	<i>nail</i>
pagalms	<i>courtyard</i>
samalt miltos	<i>to grind into flour</i>
slavēt	<i>to praise</i>
soļot	<i>to march</i>
spieķis	<i>walking stick</i>

vaicāt	<i>to ask about</i>
veicīgi	<i>nimbly, briskly</i>

Izteicieni

gardu gardo	<i>very tasty</i>
Kur palika?	<i>What happened to...?</i>
Kur tev galva bija?	<i>Where was your head / What were you thinking?</i>
nonākt mājās	<i>to reach home</i>
rakars	<i>imp, naughty person</i>
Reiz dzīvoja...	<i>Once upon a time</i>
sēsties zirgam mugurā	<i>to get on a horse</i>
stibiņa	<i>switch, rod</i>
Tas visur noder.	<i>It will always be useful</i>
tev aizvien būs piens	<i>you will always have milk</i>
vicot pa muguru	<i>to thrash or whip on the back</i>

Pārrunu jautājumi

- Vai esi kādreiz ar kādu mainījies? Ko apmainīji un ko saņēmi vietā?
- Kāpēc tev gribējās iemainīt lietu, kas bija citam?
- Vai domā, ka tas, ko tu saņēmi, bija vērtīgāks nekā tas, ko atdevi?

Nodarbības stundā

1. Skolotājs sameklē trīs īsas latviešu tautas pasakas un pa vienai tās izlasa skolēniem. Pēc katras pasakas skolotājs ar skolēniem pārrunā:

- a. Kas ir pasakas varoņi?
- b. Kā skolēni rīkotos darbojošos personu vietā?
- c. Ko skolēni izjūt, klausoties pasaku?

Tad skolēni uzzīmē pasakām ilustrācijas.

Uzdevumi / Darba lapas

1. Vecītis un vecenīte - 3. uzdevums
2. Kādeņi jeb īpašības vārdi - 4. uzdevums
3. Sameklē vārdus - 5. uzdevums

Rakstu darbi

1. Kas ir zelta olā? - 1. uzdevums
2. Lopi - 2. uzdevums

Runas vingrinājumi

1. Skolēni mājās sameklē pasaku, vingrinās to lasīt un skolā nolasa to saviem klasesbiedriem.

Dziesma

Dzīvoju pie kundziņa

Kas ir zelta olā?

Stāstā rakstīts, ka vecītis no ķēniņa saņēma zelta olu. Kas varētu būt olā iekšā? Uzraksti 5-7 teikumus, kas, tavuprāt, ir olā!

Lopi

Stāstā minēti trīs dažādi mājlopi. Uzraksti minēto lopu nosaukumus uz līnijām! Tad uzraksti, kāpēc vecītis to, kas viņam bija, apmainīja pret mājlopiem!

Stāstā minētie lopi:

_____

Kāpēc vecītis to, kas viņam bija, apmainīja pret lopiem?

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

Vecītis un vecenīte

Padomā par vecīti un vecenīti! Uzraksti kādeņus jeb īpašības vārdus, kas apraksta vecīti un vecenīti!

Vecītis	Vecenīte
<i>bārdains</i>	<i>sirma</i>

Kādeņi jeb īpašības vārdi

*Aplūko attēlu (stāsta lapā to var labāk redzēt)!
Pievieno dotajiem lietvārdiem trīs kādeņus jeb
īpašības vārdus, piemēram, kāda grīda? Dzeltena,
plakana, grumbuļaina grīda.*

Kāds krēsls? _____

Kāda ola? _____

Kāds kronis? _____

Kāds ķēniņš? _____

Kāds apmetnis? _____

Kādi apavi? _____

Kāda seja? _____

Kādas ūsas? _____

Cik vārdu ir vienskaitlī? _____

Cik vārdu ir daudzskaitlī? _____

Cik ir sieviešu dzimtes vārdu? _____

Cik ir vīriešu dzimtes vārdu? _____

Sameklē vārdus!

Sameklē vārdu juceklī saraksta vārdus un apvelc tos!

cūka	ķēniņš	ola	zelts	govs	putra
vecenīte	vecītis	gans	dāvana	zirgs	zēns

C	L	N	U	P	S	Ā	M	Ņ	I	V	C	Z	Ē	N	S	P	O	M	G
V	Ū	Z	Ī	M	N	Ē	V	E	C	Ī	T	I	S	L	S	Ķ	F	R	O
M	T	K	Z	V	B	E	R	T	Ū	Ī	O	R	P	A	S	V	Š	Ā	V
D	O	L	A	S	F	Ģ	H	Ķ	J	K	Ļ	G	Z	C	Z	E	L	T	S
V	B	Ņ	M	L	N	U	T	Ē	J	K	Ļ	S	P	O	K	C	J	F	D
M	H	Ī	Ū	D	Ā	V	A	N	A	Z	C	V	B	Ņ	M	E	D	Ū	Ē
Ā	Š	P	D	F	Ģ	H	Ī	I	K	Ļ	M	Ņ	B	V	P	N	Ō	U	R
T	D	S	U	K	Ļ	G	Ģ	Ņ	Ņ	M	B	Č	N	K	L	Ī	P	T	R
I	Ū	T	R	T	E	C	D	Š	Ž	M	L	H	P	E	U	T	D	E	A
P	O	Ī	Ū	T	R	R	E	A	D	S	F	H	G	K	J	E	Ļ	N	B
K	U	Š	S	S	N	A	G	K	N	R	A	B	I	E	D	Ē	T	L	O

Sameklē vārdus! Atslēga

cūka	kēniņš	ola	zelts	govs	putra
vecenīte	vecītis	gans	dāvana	zirgs	zēns

C	L	N	U	P	S	Ā	M	Ņ	I	V	C	Z	Ē	N	S	P	O	M	G
V	Ū	Z	Ī	M	N	Ē	V	E	C	Ī	T	I	S	L	S	Ķ	F	R	O
M	T	K	Z	V	B	E	R	T	Ū	Ī	O	R	P	A	S	V	Š	Ā	V
D	O	L	A	S	F	Ģ	H	Ķ	J	K	Ļ	G	Z	C	Z	E	L	T	S
V	B	Ņ	M	L	N	U	T	Ē	J	K	Ļ	S	P	O	K	C	J	F	D
M	H	Ī	Ū	D	Ā	V	A	N	A	Z	C	V	B	Ņ	M	E	D	Ū	Ē
Ā	Š	P	D	F	Ģ	H	Ī	I	K	Ļ	M	Ņ	B	V	P	N	Ō	U	R
T	D	S	Ū	K	Ļ	G	Ģ	Ņ	Ņ	M	B	Č	N	K	L	Ī	P	T	R
I	Ū	T	R	T	E	C	D	Š	Ž	M	L	H	P	E	U	T	D	E	A
P	O	Ī	Ū	T	R	R	E	A	D	S	F	H	G	K	J	E	Ļ	N	B
K	U	Š	S	S	N	A	G	K	N	R	A	B	I	E	D	Ē	T	L	O

Dzīvoju pie kundziņa

Dzīvoju pie kundziņa pirmajo gadiņu,
Kundziņš man iedeva vienu vistiņ'.
Vistiņ' manim olas dēja – smukas un daiļas,
Vistas un gaiļus.

Dzīvoju pie kundziņa otrajo gadiņu,
Kundziņš man iedeva vienu gailīt'.
Gailīt's manim kiku riku;
Vistiņ' manim olas dēja – smukas un daiļas,
Vistas un gaiļus.

Dzīvoju pie kundziņa trešajo gadiņu,
Kundziņš man iedeva vienu pīlīt'.
Pīlīt' manim piku peku;
Gailīt's manim kiku riku;
Vistiņ' manim olas dēja – smukas un daiļas,
Vistas un gaiļus.

Dzīvoju pie kundziņa ceturto gadu,
Kundziņš man iedeva vienu cūciņ'.
Cūciņ' manim riku, raku;
Pīlīt' manim piku peku;
Gailīt's manim kiku riku;
Vistiņ' manim olas dēja – smukas un daiļas,
Vistas un gaiļus.

Dzīvoju pie kundziņa piekto gadu,
Kundziņš man iedeva vienu aitiņ',
Aitiņ' manim miku, meku;
Cūciņ' manim riku, raku;
Pīlīt' manim piku peku;
Gailīt's manim kiku riku;
Vistiņ' manim olas dēja – smukas un daiļas,
Vistas un gaiļus.

Dziesmas ieraksts Ventspils 2. - 4. klašu koru koncertā Ventspils jaunrades namā
12.05.2011:

<https://www.youtube.com/watch?v=r3mWWBJdlf4>